

WŁADYSŁAW STRUTYŃSKI, LUDMYŁA STRUTYŃSKA-STRUK

OD „GAZETY POLSKIEJ” DO „GAZETY POLSKIEJ BUKOWINY”: PRZESZŁOŚĆ I WSPÓŁCZESNOŚĆ

Bukowina z dawnych czasów była jednym z najbardziej wielonarodowościowych regionów Europy Środkowo-Wschodniej. Już od średniowiecza oraz w czasach późniejszych pojawiali się tu reprezentanci również polskiego etosu. Po przyłączeniu terytorium wspomnianego regionu historycznego do Cesarstwa Austriackiego w 1775 roku polscy urzędnicy, rzemieślnicy, chłopci zaczęli masowo przesiedlać się na te tereny z terytorium Galicji, jak również z innych ziem polskich w poszukiwaniu lepszego losu i sytuacji materialnej.

Po uzyskaniu przez Bukowinę statusu kraju autonomicznego Cesarstwa Austriackiego w 1854 roku, potwierdzonego przez konstytucję krajową 1861 roku, przed Polakami, jak również przed innymi społecznościami kraju, otworzyły się możliwości rozwoju własnego ruchu narodowościowego w nowo powstałym Księstwie Bukowiny. Połączyli oni swoje siły i w 1869 roku założyli Polskie Towarzystwo Bratniej Pomocy oraz Czytelnię Polską. Organizacje te z czasem połączyły się pod jedną nazwą – „Czytelnia Polska” w Czerniowcach. Wśród założycieli tej instytucji społecznej byli prawnik, pisarz Aleksander Morgenbesser, właściciel ziemski Karol Brunarski, ksiądz Ignacy Kornicki, rzemieślnik Grzegorz Smulski oraz inni. Towarzystwo owocnie wprowadzało w życie inicjatywy dobroczynne i kulturalno-oświatowe na terenie miasta i kraju w latach 1869–1940 (po 1914 roku – z przerwami).

Podstawowe kierunki działalności oraz inicjatywy kulturalne zarówno Czytelni Polskiej, jak i całej Polonii regionu powstawały i były realizowane w prawdziwym centrum wszystkich Polaków bukowińskich i czerniowieckich – Domu Polskim w Czerniowcach.

Rozkwit Polonii bukowińskiej przypada na drugą połowę XIX – pocz. XX wieku. Liczba Polaków w regionie w przeddzień I wojny światowej zbliżała się do 50 tysięcy osób. Wiele polskich nazwisk stało się nieodłączną częścią życia wspólnoty bukowińskiej. Można stwierdzić z całą pewnością, że nie sposób wyobrazić sobie Czerniowca bez wieloletniego burmistrza miasta Antoniego Kochanowskiego, który pełnił swoją funkcję przez 28 lat. W 1889 roku został uhonorowany przez cesarza Austrii tytułem Zasłużony Obywatel Bukowiny, a od 1905 roku posiadał tytuł Honorowego Burmistrza. Trzeba też wspomnieć architektów, którzy projektowali Żydowski Dom Narodowy i cerkiew św. Paraskiewy, oraz znaną na całym świecie aktorkę Helenę Modrzejewską, która rozpoczynała swoją karierę artystyczną również w Czerniowcach. Pamiętamy też o pierwszej malarce Bukowiny – Auguście Kochanowskiej (mieszkała przy obecnej ul. Szewczenki 41), przyjaciółce Olgi Kobylańskiej oraz pierwszej ilustratorce jej utworów, i o Bukowińczyku, profesorze Uniwersytetu Warszawskiego – nieodżałowanym Kazimierzu Feleszce i wielu innych.

Wiele polskich organizacji społecznych, które działały w tym okresie na terenie Księstwa Bukowiny, potrzebowało organu prasowego w celu przedstawienia swojej działalności dla wielonarodowościowej społeczności regionu. Właśnie taką rolę zaczęła pełnić „Gazeta Polska”. Jej pierwszy numer ukazał się w Czerniowcach 30 lipca 1883 roku. Artykuły w czasopiśmie poświęcone były problematyce gospodarczej, politycznej, stosunkom międzynarodowym, zagadnieniom historyczno-literackim oraz kulturoznawczym.

Bardzo pouczająca, w tym również dla nas Bukowińczyków, a nawet wszystkich obywateli Ukrainy XXI wieku, w kontekście wojny rosyjsko-ukraińskiej, jest treść artykułu redakcyjnego w pierwszym numerze „Gazety Polskiej”. Proponujemy czytelnikowi, by odczuł ducha tamtej epoki, który jak nigdy jest aktualny w dzisiejszym czasie dla naszego społeczeństwa i wzywa nas: bądźcie tolerancyjni, szanujcie się wzajemnie, wspierajcie dobre poczynania korzystne dla Bukowiny, a więc dla Ojczyzny, dla Ukrainy. Oto jak zwróciła się redakcja do czytelników:

„Potrzeba polskiego organu na Bukowinie jest tak widoczna i powszechnie uznana, że zbytecznym byłoby rozwodzić się obszernie, na tym miejscu, nad powodami, jakie nas skłaniają do założenia niniejszego pisma [...].

[...] Polacy, zamieszkali na Bukowinie, dotychczas prawie tylko w wykazach statystycznych figurują, jako poważna cyfra, w życiu zaś publicznym nie wiele więcej reprezentują nad odosobnione jednostki.

Gdy inni pracują około dobra publicznego, nam samo poczucie godności narodowej i osobistej nie pozwala pozostać jedynie biernym czynnikiem społeczeństwa, które myśli i radzi o naszym dobrobycie.

Poczujmy się do obowiązków, gdy chcemy korzystać z praw! Oto hasło, w imię którego rozpoczynamy nasze wydawnictwo. Nie przychodzimy, by drażnić lub rozdawać pracę dotychczasową. Stając na gruncie zasad autonomicznych, chcemy szanować prawa historyczne wszystkich. W tym celu podajemy dłoń pomocną do ogólnej pracy. Dłoń nasza szczerą i serdeczną. Niesiemy pracę i wytrwałość – mamy prawo spodziewać się poparcia od wszystkich” („Gazeta Polska”, 30 lipca 1883 roku, poniedziałek)¹.

Gazeta ukazywała się regularnie, dwa razy na tydzień, do wybuchu I wojny światowej. Analizując artykuły, które publikowano w gazecie w tamtych czasach, powinniśmy zauważyć, że redakcja wraz z redaktorem naczelnym Klemensem Kołakowskim przygotowywała i drukowała artykuły o różnorodnej tematyce, w tym również poważne materiały analityczne poświęcone stosunkom międzynarodowym w różnych częściach świata, o sytuacji na terenach jeszcze podzielonej Polski etc. W 1883 roku i w następnych latach w rubryce „Przegląd polityczny” stale drukowano artykuły o polityce międzynarodowej Austro-Węgier, Rosji, Niemiec, Anglii, Francji, o sytuacji na Bałkanach. Tytuły artykułów były dość intrygujące. Tak na przykład w „Gazecie Polskiej” z 20 października 1883 roku znajdujemy materiał z ciekawym tytułem *Czy Francja jest gotowa do boju*², a w numerze z 6 stycznia 1912 roku opublikowany został materiał pod tytułem *Wytyczne polityki węgierskiej*³.

We wszystkich numerach „Gazety Polskiej” znajdowały się rubryki stałe: „O działalności Sejmu Bukowińskiego”, „O działalności Towarzystwa Polskiej Bratniej Pomocy i Czytelni Polskiej”, „Z życia Polonii bukowińskiej”, „Kronika”, „Wspomnienia” etc.

W pierwszych numerach „Gazety Polskiej” z 1902 roku opublikowano bardzo ciekawy materiał o działalności Towarzystwa Polskiej Bratniej Pomocy i Czytelni Polskiej, w tym o budowie Domu Polskiego w Czerniowcach. Właśnie w numerze 3 z 9 stycznia 1902 roku była opublikowana informacja o zaplanowanym na 12 stycznia nadzwyczajnym walnym zgromadzeniu Towarzystwa Polskiej Bratniej Pomocy⁴, a w numerze 4 z 12 stycznia 1902 roku zamieszczono bezpośrednie „Zaproszenie”, podpisane przez wiceprezesa Towarzystwa Polskiej Bratniej Pomocy i Czytelni Polskiej dr. Adolfa Strzelbińskiego. W zaproszeniu wiceprezes podkreślał, że „Pod obrady będzie wzięta sprawa mająca dla nas najżywotniejsze znaczenie, a mianowicie sprawa Domu Polskiego w Czerniowcach”⁵. Po walnym zgromadzeniu 12 stycznia w „GP” została opublikowana „Odezwa”, w której kierownictwo Towarzystwa zwracało się do Polaków Bukowiny z radosną nowiną: „Nadzwyczajne walne zgromadzenie

¹ „Gazeta Polska”, Czerniowce, 30.07.1883, nr 1, s. 1.

² *Czy Francja jest gotowa do boju*. „Gazeta Polska”, Czerniowce, 20.10.1883, s. 3.

³ *Wytyczne polityki węgierskiej*. „Gazeta Polska”, 6.01.1912, nr 1, s. 3.

⁴ Nadzwyczajne walne zgromadzenie Czytelni polskiej w Czerniowcach. „Gazeta Polska”, 9.01.1902, nr 3, s. 1.

⁵ *Zaproszenie*. „Gazeta Polska” 12.01.1902, nr 4, s. 1.

Towarzystwa Polskiego Bratniej Pomocy z d. 12. bm. uchwaliło jednogłośnie zakupić kamienicę u pani Maryi Jakubowiczowej przy ul. Pańskiej 1. 40. w Czerniowcach na Dom Polski. Kamienica została już zakupiona za 32.750 złr. Że jednak do kupna musieliśmy pożyczyć 6.000 złr a nadto potrzebny jest dość znaczny fundusz na adaptację i wybudowanie sali przeto zwracamy się do Was Rodacy z prośbą, byście na ten cel składali dalej chętnie swe datki”⁶ (pozostawiono język oryginału).

Po trwałej rekonstrukcji i przebudowie w dniach 3–4 grudnia 1905 roku Dom Polski uroczystie otworzył swoje drzwi dla Bukowińczyków i gości stolicy Księstwa Bukowiny z całej Europy.

W 1905 roku w Czerniowcach odbyło się jeszcze jedno ważne wydarzenie nie tylko dla stolicy Bukowiny, ale i dla całej Polonii bukowińskiej – Antoni bar. Kochanowski, który poświęcił Czerniowcom 26 lat pracy jako burmistrz miasta, zrezygnował z zajmowanego stanowiska. „Gazeta Polska” tak opisuje reakcję radnych Rady Miejskiej, obywateli kraju i miasta: „Czcigodny i sędziwy prezydent miasta, długie lata godność tę piastujący, oświadczył, iż z powodu podeszłego wieku (liczy lat 88) wkrótce godność tę złoży, zatrzymując nadal mandat radnego”⁷. Pismo Antoniego Kochanowskiego odczytano 5 kwietnia na posiedzeniu „Rady miejskiej wśród ciszy i naprężenia w całym audytorium [...]. Rada przyjęła szereg uchwał, [...] mających na celu uczcić zasługi tego wielkiego męża, którego imię złotymi głoskami zapisało się w dziejach naszego miasta i kraju [...]”. „Czcigodnemu rodakowi chcącemu i nadal zatrzymać mandat radziecki życzymy, aby jeszcze przez długie lata żył i pracował dla dobra stolicy”⁸.

Antoni Kochanowski – wybitna postać w historii Czerniowiec i Bukowiny, nazywany również dzisiaj „ojcem miasta”. Na szczeblu regionalnym i państwowym konsekwentnie bronił interesów Czerniowiec i aktywnie lobbował na rzecz projektu założenia Uniwersytetu w Czerniowcach. Z jego inicjatywy w latach 1874–1875 zbudowany został bukowski Landtag (obecnie Miejski Pałac Uczniów i Młodzieży przy ul. Metropolity A. Szeptyckiego 10), który uroczystie otwarto 4 października 1875 roku wraz z uruchomieniem uniwersytetu.

Pod jego zarządem Czerniowce rozkwitły w sposób bezprecedensowy. 2 listopada 1895 roku oddano do użytku wodociągi i kanalizację. Wybudowano elektrownię, dzięki której 5 lutego 1896 r. na głównych ulicach zapaliły się latarnie elektryczne, a sala posiedzeń w ratuszu została po raz pierwszy oświetlona elektrycznie 3 marca. Przy tej okazji radni zgotowali burmistrzowi owację. 18 lipca 1897 roku w mieście

⁶ Odezwa, „Gazeta Polska”, 19.01.1902, nr 6, s. 1.

⁷ Rezygnacja prezydenta miasta. „Gazeta Polska”, 23.03.1905, nr 24, s. 1.

⁸ Rezygnacja burmistrza. „Gazeta Polska”, 6.04.1905, nr 28, s. 1.

zainaugurowano ruch tramwajowy. Kochanowski był prezesem Czerniowieckiego Towarzystwa Elektrowni i Tramwajów, ponieważ te przedsiębiorstwa zostały utworzone z funduszy gminnych i były własnością komunalną.

Bardzo ciekawe, w tym dla badaczy historii Bukowiny i życia Polaków na tym terenie, są materiały o Czerniowcach, wizytach w stolicy Księstwa Bukowiny wysokich przedstawicieli władz państwowych z Wiednia, w tym cesarza Austro-Węgier. Tak, na przykład, w „Gazecie Polskiej” z 11 stycznia 1912 roku redakcja wydrukowała interesujący materiał pod tytułem *Z życia Polaków czerniowieckich*⁹. I takiego rodzaju artykułów publikowano w czasopiśmie dużo.

W periodyku z tamtych czasów znajdujemy ciekawe artykuły o wydarzeniach w miasteczkach Bukowiny, również o życiu tamtejszych Polaków w Kocmaniu, Storożyniu, Sadogórze, Wiżnicy, Hłyboce, Zastawnie, Suczawie, Radowcach, a także w Zaleszczykach, Śniatynie etc.

Osobno chcielibyśmy zwrócić uwagę czytelników i badaczy Bukowiny na materiały, które były przygotowane przez wybitnych Polaków z takich dziedzin, jak historia kraju, literatura i były stale publikowane w „Gazecie Polskiej”. Na przykład w numerach czasopisma, które ukazywały się od 7 października do 1 listopada 1883 roku redakcja opublikowała eseje historyczne Aleksandra Morgenbessera *O Stefanie Wielkim, Wojewodzie Mołdawskim*¹⁰, a w kolejnych numerach „Gazety Polskiej” w 1884 roku były zamieszczone materiały historyczne zebrane przez Walentego Cwika *Bukowina. Wzmianki o jej przeszłości i zabytkach*¹¹.

Bardzo ważnymi dla współczesnych badaczy są materiały statystyczne o ludności Bukowiny, które publikowała „Gazeta Polska”. Na przykład, w artykule *Ludność polska na Bukowinie* (GP, 10.11.1912) znajdujemy wyniki spisu ludności z 1910 roku według wyznania i narodowości, opublikowane przez centralną komisję statystyczną w Wiedniu. „Wedle tych wyników ludność polska na Bukowinie wynosiła ogółem 36 210 osób przynależnych do państwa, czyli niespełna 5% ludności kraju [...]. Ogólna ilość mieszkańców przynależnych do państwa wynosiła 794 928 osób: w tym Niemców wraz z Żydami 168 851 czyli 22%, Rusinów 305101 czyli 38,4%, Rumunów 273 254 czyli 34,4%, Madziarów 10 391, Czechów, Morawian i Słowaków 1 005”[...]”¹². „W Czerniowcach policzono Polaków 14 893, Niemców 41 360, Rusinów 15 254, Rumunów 13 440 [...]”¹³.

⁹ „Gazeta Polska”, 11.01.1912 r, nr 3, s. 1.

¹⁰ A. Morgenbesser, *O Stefanie Wielkim, Wojewodzie Mołdawskim*, „Gazeta Polska”, 7–22.10, 28.10; 1.11.1883.

¹¹ W. Cwik, *Bukowina. Wzmianki o jej przeszłości i zabytkach*, „Gazeta Polska”, 15–29.06; 3–31.07; 3–7.08.1884.

¹² *Ludność polska na Bukowinie*, „Gazeta Polska”, 10.11.1912, s. 1.

¹³ *Ibidem*, s. 2.

W okresie podporządkowania Bukowiny Rumunii czytelnicy nieregularnie otrzymywali gazetę do 1944 roku. Niestety, po 1944 roku społeczność bukowińska już nie zobaczyła nie tylko polskojęzycznego czasopisma, ale również gazet wydawanych w języku niemieckim, żydowskim i ukraińskim, które były drukowane do tego czasu.

Później, w latach 90., na terenie Bukowiny południowej w Suczawie, Związek Polaków w Rumunii rozpoczął wydawać czasopismo „Polonus”.

Po 1944 roku północna Bukowina weszła w skład obwodu czerniowieckiego Ukrainy radzieckiej i tym samym ZSRR. W 1989 roku, jeszcze w czasie pieriestrojki, w obwodzie czerniowieckim powstało Towarzystwo Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza. Po odzyskaniu przez Ukrainę niepodległości w 1991 roku na terenie obwodu powstają również inne organizacje kulturalno-oświatowe mniejszości rumuńskiej, niemieckiej, żydowskiej i ormiańskiej. Trzeba podkreślić, że czasopismo w języku rumuńskim było drukowane jeszcze w czasach Ukraińskiej SRR. W latach 90. zmieniło ono swoją nazwę. Przez kilka lat czerniowczanie otrzymywali gazetę niemieckojęzyczną, od czasu do czasu wydawali swoje czasopismo *Żydzi*. Polacy pozostawali bez swojego periodyku.

W końcu, po latach dyskusji, w 2007 roku inicjatywa Obwodowego Towarzystwa Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza o odrodzeniu polskojęzycznej gazety została podtrzymana przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”, Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie” i lokalne władze obwodu czerniowieckiego.

Redaktor naczelny ukraińskojęzycznej gazety „Bukowyna” Włodzimierz Mychajłowski poparł propozycję prezesa Obwodowego TKP im. Adama Mickiewicza Władysława Strutyńskiego, żeby „Gazeta Polska Bukowiny” (GPB) była wydawana przy redakcji tego czasopisma (łamanie i druk). Redaktorem naczelnym polskojęzycznego czasopisma została Antonina Tarasowa, członek Zarządu Głównego Obwodowego TKP im. Adama Mickiewicza, sekretarz odpowiedzialny „Bukowyny”. Było to posunięcie symboliczne, w najlepszych bukowińskich tradycjach tolerancji i wzajemnej pomocy – „Wspólnym wysiłkiem”, „Спільними зусиллями”, „Viribus unitas”. Przypomnijmy, że pierwsze numery ukraińskojęzycznej gazety „Bukowyna” w 1885 roku drukowano w redakcji „Gazety Polskiej”. Teraz przyjazną dłoń podała Polakom redakcja gazety „Bukowyna”. Za to serdecznie dziękujemy – „Bóg zapłać!”.

We wrześniu 2007 roku mieszkańcy obwodu czerniowieckiego, członkowie Towarzystwa Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza otrzymali pierwszy numer „Gazety Polskiej Bukowiny”.

Ten numer redakcja rozpoczęła bardzo pouczającym nie tylko dla nas Bukowińczyków, ale i dla wszystkich obywateli Ukrainy XXI wieku cytatem z artykułu re-

dakcyjnego pierwszego numeru „Gazety Polskiej” z 1883 roku, który przytoczyliśmy wyżej¹⁴. Właśnie w tym kierunku działa redakcja „Gazety Polskiej Bukowiny” jako organ Obwodowego TKP im. Adama Mickiewicza.

Czasopismo zamieszcza artykuły dotyczące problematyki o charakterze gospodarczym, politycznym, historyczno-literackim oraz kulturoznawczym. Ponadto materiały o rozwoju polskiego szkolnictwa na Bukowinie, o życiu znanych polskich rodzin, współpracy między towarzystwami narodowościowymi – rumuńskim, żydowskim, niemieckim, ukraińskimi, ormiańskim. GPB aktywnie sprzyja nawiązaniu współpracy między strukturami samorządowymi obwodu czerniowieckiego i regionami partnerskimi w Polsce.

Licząc od 2007 roku, czerwcowy numer 2022 roku „Gazety Polskiej Bukowiny” ukazał się jako 183. A od lipca 1883 roku to już 764 numer naszej gazety. Odrodzone czasopismo wychodzi pod bardzo symbolicznym hasłem, które zaproponowała nauczycielka języka polskiego, członek Zarządu Towarzystwa, nasza bukowińska poetka Łucja Uszakowa – „Bez serc, bez ducha, to szkieletów ludy!” (Adam Mickiewicz). Właśnie to hasło odpowiada głównej koncepcji Redakcji i Zarządu Obwodowego TKP im. Adama Mickiewicza jako pisma społecznego, gospodarczego i literacko-kulturalnego. Świadczą o tym różnego rodzaju rubryki: „Bukowina wielonarodowościowa”, „Życie polonijne”, „Religia”, „Polityka”, „Społeczność”, „Osobowości”, „Ze starego albumu rodzinnego”, „Pamięć”, „Ciekawostki”, „Historia duchowieństwa”, „Kącik dla dzieci”, „Kuchnia polska”, „Wspierają nas z całego świata (wojna rosyjsko-ukraińska)” etc.

Analizując artykuły, które publikowano w czasopiśmie w ciągu tych 15 lat, chcemy zwrócić uwagę naukowców: historyków, politologów, na możliwość ich wykorzystania w pisaniu prac naukowych o Bukowinie, o działalności organizacji polonijnych oraz innych mniejszości narodowych, polskich zespołów folklorystycznych, o rozwoju współpracy Czerniowieckiego Uniwersytetu im. Jurija Fedkowycza z uczelniami wyższymi w Polsce, obwodu czerniowieckiego z województwem łódzkim i katowickim w Polsce, o unikatowym Międzynarodowym Festiwalu Folklorystycznym „Bukowińskie Spotkania”, o międzynarodowych konferencjach naukowych w Ukrainie, Polsce, Rumunii, o życiu wybitnych Polaków urodzonych na Bukowinie etc.

Bardzo szczegółowo, w wielu numerach, czasopismo prezentuje wydarzenie kulturalne na skalę ogólnoeuropejską – Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Bukowińskie Spotkania”. Rozpoczynając swoją podróż po Europie, na początku lat 90. XX wieku festiwal, jak świadczą artykuły w GPB, połączył wiele zespołów z róż-

¹⁴ Słowo do czytelnika. „Gazeta Polska Bukowiny”, wrzesień 2007, nr 1–2, s. 1.

nych państw z bukowińskimi korzeniami. Jestem przekonany, że chęć odradzania, krzewienia i pogłębiania kontaktów nie tylko na poziomie zespołów amatorskich czy grup naukowych stymulowało również potencjał rozwojowy organów samorządu terytorialnego tych miast, w których odbywają się corocznie wydarzenia festiwalowe. Dla Rumunii, Węgier, Słowacji i Ukrainy „Bukowińskie Spotkania” są nie tylko interesującym świętem folklorystycznym, lecz również sposobem na pogłębienie kontaktów między miastami: Jastrowie, Piła, Lubań, Dzierżeniów (Polska), Cămpulung Moldovenesc, Suczawa (Rumunia), Bonyhad (Węgry), Turczańskie Teplice (Słowacja) oraz, niewątpliwie, Czerniowiec i obwód czerniowiecki (Ukraina)¹⁵.

W tym kontekście warto powiedzieć, że festiwal sprzyjał także pogłębieniu kontaktów naukowców z różnych krajów, którzy raz na trzy lata zaczęli spotykać się podczas „Bukowińskich Spotkań” na konferencjach naukowych. Ich pomysłodawcą i kierownikiem naukowym był śp. Bukowińczyk, profesor Uniwersytetu Warszawskiego Kazimierz Feleszko.

Młody etnograf z Pilskiego Domu Kultury Zbigniew Kowalski i doświadczony Kazimierz Feleszko zaproponowali Europejczykom projekt naukowo-kulturalny, który w praktyce ukazuje nam wszystkim, co można osiągnąć w przypadku wspólnoty zarówno tolerancyjnej, jak i z tak bogatym dorobkiem kulturalnym. To nie widowisko koniunkturalne, a przejaw duchowości, życiowych przekonań jego organizatorów ukształtowanych przez bukowińską rzeczywistość.

Świadczą o tym nawet nazwy konferencji organizowanych pod przewodnictwem Kazimierza Feleszki. Pierwsza odbyła się w Podhajcach w 1991 roku i została zadedykowana „Bukowinie – wspólnocie kultur i języków”. W 1994 roku w Jastrowiu zorganizowano drugą konferencję pod hasłem „Bukowina – Europa w miniaturze”. Kolejne spotkanie zgromadziło naukowców w Sejnach w 1996 roku i zakończyło się nie tylko publikacją tomu pod tytułem *Bukowina po stronie dialogu*, ale także przyjęciem Apelu do obywateli wielonarodowych regionów Europy Środkowo-Wschodniej. Ostatnia konferencja, którą zorganizował jeszcze Kazimierz Feleszko, odbyła się po raz kolejny w Jastrowiu w 1999 roku. Jej hasło było dosyć symboliczne: „Bukowina. Razem czy oddzielnie?”. W latach późniejszych tę pałeczkę przejęli od Feleszki i Kowalskiego naukowcy z Czerniowiec, Suczawy, Wrocławia, Zielonej Góry, Warszawy, Węgier. W 2006 roku, dzięki wsparciu kierownictwa Czerniowieckiego Narodowego Uniwersytetu im. Jurija Fedkowycza, zarządu Obwodowego Towarzystwa Kul-

¹⁵ W. Strutyński, T. Tatarczuk, *Działalność towarzystw kulturalnych – polskiego i rumuńskiego – Bukowiny Północnej w warunkach europejskich procesów integracyjnych: podstawowe kierunki i możliwe perspektywy / Polska i Rumunia – od historycznego sąsiedztwa do europejskiego partnerstwa. Materiały z sympozjum*, Suceava 2009, s. 407–414.

tury Polskiej im. Adama Mickiewicza, Związku Polaków w Rumunii oraz komitetu organizacyjnego „Bukowińskich Spotkań” zorganizowano już w stolicy Bukowiny – Czerniowcach – kolejną konferencję i opublikowano jej materiały pod tytułem *Bukowina. Tradycja i współczesność*¹⁶.

W czerwcu 2009 roku czytelnicy otrzymali wydanie specjalne „Gazety Polskiej Bukowiny” z okazji 20-lecia „Bukowińskich Spotkań” z symbolicznym hasłem: „Unikatowemu festiwalowi «Многая літа»», «Mulți ani trăiască!», „«Sto Lat!» Wiwat! Wiwat! Wiwat!»”. Festiwal zebrał nie tylko muzyków, tancerzy, solistów, lecz również naukowców z pięciu państw – Polski, Ukrainy, Rumunii, Węgier i Słowacji. Patronem konferencji tym razem był już nie tylko komitet organizacyjny festiwalu, ale także Instytut Slawistyki PAN, Instytut Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego, Katedra Etnologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Wszystko to świadczy o wzroście naukowego statusu konferencji. Tym razem odbyła się ona pod hasłem „Integracja społeczno-kulturowa na pograniczu. Bukowińskie spotkania naukowe”. Komitet organizacyjny otrzymał tematy referatów od 27 naukowców. Organizacją konferencji oraz przygotowaniem materiałów do druku bezpośrednio zajmowała się wychowanka prof. Kazimierza Feleszki Helena Krasowska, nasza rodaczka ze wsi Panka (obw. czerniowiecki), która obecnie jest doktorem habilitowanym nauk humanistycznych, profesorem w Instytucie Slawistyki PAN w Warszawie oraz jej koleżanka dr Magdalena Pokrzyńska z Uniwersytetu Zielonogórskiego. To właśnie one faktycznie przejęły pałeczkę od Kazimierza Feleszki przygotowania Bukowińskiego Festiwalu Nauki¹⁷. Interesujący artykuł, w którym znalazł się obszerny materiał fotograficzny, przygotowany przez Helenę Krasowską i Magdalenę Pokrzyńską z okazji 30-lecia „Bukowińskich Spotkań”, został wydrukowany w dwóch numerach GPB pod tytułem *Święto folkloru i edukacji*. Oto tylko jeden cytat z tego artykułu naukowego: „Festiwal ma być nawiązaniem do rzeczywistości historycznej Bukowiny, realizacją idei bukowińskich, wyrażanych w metaforycznych określeniach tej krainy: «Szwajcaria Wschodu», «Europa w miniaturze», «rodzina narodów», w związku z tym uczestnikami «Bukowińskich Spotkań» są osoby przynależące do pejzażu etnicznego dawnej Bukowiny. W Festiwalu udział biorą: Polacy z Polski, Ukrainy, z Rumunii i USA, Ukraińcy, Rumuni, Seklerzy węgierscy, Żydzi, Niemcy, Słowacy oraz Serbowie, Bośniacy, Lipowanie, Słoweńcy. Na przykład: «Wianeczek» – zespół

¹⁶ В. Струтинський. Буковинська полікультурність та толерантність: історичний анахронізм, ідеалістична мрія професора Казімежа Фелешки чи дієвий приклад?, [w:] *Bukowina. Tradycja i współczesność*, Piła–Czerniowce–Suczawa 2006, s. 51–61.

¹⁷ H. Krasowska, *Społeczność czerniowiecka na całym świecie. IV Bukowiński Festiwal Nauki w Lubaniu i Dzierżoniowie*, „Gazeta Polska Bukowiny”, październik 2018, nr 138 s. 5.

z Ukrainy skupiający nie tylko Polaków, ale również Ukraińców i Rumunów; «Kajor» – żydowski zespół z Ukrainy; «Mała Pojana» – zespół z Rumunii skupiający Polaków.

Na Festiwal przyjeżdżają zespoły głównie z Europy Środkowej, ale także z Europy Południowej i nawet z Ameryki. Dotychczas w Festiwalu udział wzięli mieszkańcy następujących państw: Polski, Rumuni, Ukrainy, Węgier, Słowacji, Niemiec, Bośni i Hercegowiny, Słoweni, USA. Na przykład: «Luca Arbore», «Hora» – zespoły z Rumunii, «Weseli Babusi», «Merciszor», «Echo Prutu» – zespoły z Ukrainy, «Mikulanka», «Lučik», «Slnovrat» – zespoły ze Słowacji, «Bukovinai Szekely», «Bukovinai Szekely Nepdalkor», – zespoły z Węgier, «Trachtengruppe der Landsmannschaft der Buchenlander», «Pumernickel» – zespoły z Niemiec, «Dawidenka», «Dolina Nowego Sołońca» – zespoły z Polski, «Mak» – grupa z Bośni i Hercegowiny, «Dolina Sawy» – zespół ze Słowenii, «Emigranci» – grupa z USA¹⁸.

Podaliśmy tylko jeden szczegółowy przykład artykułu o Międzynarodowym Festiwalu Folklorystycznym „Bukowińskie Spotkania”, żeby zachęcić naukowców do wykorzystania „Gazety Polskiej Bukowiny” jako źródła prezentacji życia Bukowiny w jej różnorodności – kulturalnej, gospodarczej, naukowo-badawczej, stosunkach międzynarodowych, życiu polonijnym etc.

W wielu numerach GPB publikowane są artykuły, w których autorzy opisują działalność Towarzystwa Kultury Polskiej jako struktury społecznej, która sprzyja nawiązaniu kontaktów i rozwoju współpracy między samorządowcami i biznesmenami z Polski i Ukrainy¹⁹.

Delegacje ze Rzgowa k/Łodzi prawie co roku odwiedzają Bukowinę, Czerniowce, Storożyniec, Starą Hutę. Także zespoły folklorystyczne ze Starej Huty, partnerzy ze Storożycia, dzieci, delegacje samorządowców obwodu czerniowieckiego były ciepło przyjmowane w woj. łódzkim. O tych wydarzeniach stale informuje czytelników „Gazeta Polska Bukowiny”. Na przykład w październikowym numerze 2014 roku opublikowano artykuł *Wizyty na najwyższym szczęblu*; 16 października „Starą Hute” odwiedzili dostojni goście: Konsul Generalny RP w Winnicy Krzysztof Świderek, delegacja samorządowców ze Rzgowa (woj. łódzkie) na czele z Burmistrzem Janem Mielczarkiem, ekipa Telewizji Wrocław, Przewodniczący Storożynieckiej Administracji Rejonowej Jarosław Bartosz, Wiceprzewodniczący Storożynieckiej Rady Rejonowej Iwan Patarak oraz Prezes Obwodowego TKP im. Adama Mickiewicza w Czerniowcach – doc. Władysław Strutyński²⁰.

¹⁸ H. Krasowska, M. Pokrzyńska, *Święto folkloru i edukacji*, „Gazeta Polska Bukowiny”, czerwiec–lipiec 2020, nr 159–160, s. 4, 5; „Gazeta Polska Bukowiny”, sierpień 2020, nr 161, s. 5.

¹⁹ *Samorządowcy i biznesmeni ze Rzgowa na Bukowinie*, „Gazeta Polska Bukowiny”, sierpień–wrzesień 2008, nr 16, s. 2, 5.

²⁰ T. Kałuski, *Wizyty na najwyższym szczęblu*, *Gazeta Polska Bukowiny*, październik 2012, nr 90, s. 1.

Dzięki tej współpracy, którą zapoczątkowało Towarzystwo, obwód czerniowiecki i rejon storozyniecki w ciągu kilku lat otrzymały w darze siedem wozów strażackich od gmin Rzgów i Czerniachów w woj. łódzkim. Właśnie o tym czytamy, na przykład, w majowej „Gazecie Polskiej Bukowiny”, która podała informację pod tytułem *Współpraca trwa*²¹.

W czasopiśmie jest zamieszczanych wiele materiałów o działalności Obwodowego TKP im. Adama Mickiewicza w Czerniowcach oraz jego oddziałów w Storozynicu, Pance, Dolnych Piotrowcach (Nyżni Petriwci), Starej Hucie (Stara Krasnoszora), Terebleczu, o polonijnych zespołach folklorystycznych – Zasłużonych dla Kultury Polskiej – Echo Prutu z Czerniowiec i Wianeczek z Piotrowiec Dolnych, zespołów dziecięcych Dolinianka ze Starej Huty i Kwiaty Bukowiny z Czerniowiec, a także Doliny Siretu z Tereblecza i młodzieżowego zespołu Bukowińskie Kolory Czerniowce.

Warto wymienić niektóre artykuły o głównych wydarzeniach jubileuszowych, które prezentowało czasopismo.

„Świąteczne obchody 20-lecia Obwodowego Towarzystwa Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza zaczęły się 14 stycznia uroczystą mszą w kościele parafialnym pw. Podwyższenia Krzyża Świętego. Ksiądz dziekan Marek życzył członkom Towarzystwa pogody ducha oraz sukcesów w działalności kulturalno-edukacyjnej. O godzinie 15 w świątecznie ozdobionej sali Pałacu Akademickiego Bukowińskiego Państwowego Uniwersytetu Medycznego zebrała się liczna społeczność bukowińska oraz poważni gości, którzy przyszli pogratulować Solenizantom. Według polskich tradycji ksiądz Marek zaprosił wszystkich obecnych do wspólnej modlitwy [...]”²². Gratulacje solenizantom złożyli przedstawiciele władz obwodowych i miasta Czerniowce, Konsulatu Generalnego RP we Lwowie, Związku Polaków w Rumuni i redakcji „Polonusa” z Suczawy, Federacji Organizacji Polskich na Ukrainie, prezesi Towarzystw narodowościowych – ukraińskiego, rumuńskiego, żydowskiego, niemieckiego, ormiańskiego. Życzenia nadeszły z Warszawy, Krakowa, Zielonej Góry, Piły, Lubania, Rzeszowa, Kijowa, Lwowa.

W styczniu 2015 roku czasopismo informowało czytelników o akademii jubileuszowej z okazji 25. rocznicy założenia Obwodowego Towarzystwa Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza. Gratulacje ukazały się w języku ukraińskim i tradycyjnych mniejszości narodowych – *Многая літа! La Mulți Ani! Herzliche Glückwünsche!*²³

W GPB drukujemy ciekawe materiały na tematy religijne. W numerze październikowym 2011 roku opublikowany został artykuł o poświęceniu nowego kościoła na

²¹ *Współpraca trwa*, „Gazeta Polska Bukowiny”, maj 2018, nr 133, s. 7.

²² *Goście gratulowali Solenizantom*, „Gazeta Polska Bukowiny”, styczeń–luty 2010, nr 32–33, s. 1–5.

²³ *Akademia Jubileuszowa*, „Gazeta Polska Bukowiny”, styczeń 2015, nr 93, s. 1–3, 6–7.

Bukowinie w Dolnych Piotrowcach. „Parafianie z Piotrowiec Dolnych od kilku lat czekali na tę chwilę. 15 października 2011 r. odbyło się poświęcenie nowego Kościoła Przemienienia Pańskiego oraz nadanie drugiego odpustu ku części bł. Jana Pawła II [...]. Ten pełen wzruszeń dzień rozpoczął się o godz. 12.00 Mszą św. pod przewodnictwem Jego Ekscelencji Ks. Abpa Mieczysława Mokrzyckiego [...]. Wszystkich zgromadzonych gości na początku Mszy św. przywitał proboszcz tutejszej parafii ks. Adam Bożek – „który z ogromną wiarą i determinacją – wspomagany przez licznych darczyńców – doprowadził dzieło budowy do końca” – zaznaczył Abp Mokrzycki w czasie homilii”²⁴.

W tym samym numerze znajdujemy ciekawy materiał o wizycie w Czerniowcach prawnuczki byłego burmistrza stolicy Bukowiny Antoniego Kochanowskiego – Emilii Trawniczek. Przyjechała ze swoją córką Danutą Gall z amerykańskiego stanu Floryda. Goście odwiedzili salę posiedzeń Czerniowieckiej Rady Miejskiej i zrobili zdjęcie pod portretem swojego pradziadka²⁵.

W numerze 84 „Gazety Polskiej Bukowiny” zamieszczono bardzo ważną informację o kanonizacji Jana XXIII i Jana Pawła II²⁶.

Oczywiście, redakcja gazety nie pominęła i swój pierwszy 10-letni jubileusz. W dniu 25 listopada na sali Szkoły Muzycznej nr 2, stanowiącej wówczas część Domu Polskiego, odbyła się uroczystość z okazji 10. rocznicy odrodzonej gazety, którą organizatorzy prezentowali jako „Podróż w czasie z „Gazetą Polską Bukowiny”. Obecnych na sali licznych gości przywitała redaktor naczelny czasopisma Antonina Tarasowa. „[...] Celem akademii jubileuszowej był przegląd, najbardziej znaczących i ciekawych stron z życia Towarzystwa, naszego kraju oraz Ukrainy i Polski, którym poświęciła swoje strony gazeta. Z tej okazji do redakcji nadeszły listy gratulacyjne od sekretarza Fundacji «Wolność i Demokracja» Pani Lilii Luboniewicz, od p.o. Konsula Generalnego RP w Winnicy pana Wojciecha Mrozowskiego, od Dyrektora Międzynarodowego Festiwalu Folklorystycznego «Bukowińskie Spotkania» Zbigniewa Kowalskiego, od Konsula Honorowego Niemiec w Czerniowcach Aleksandra Szlam-pa, od Konsula Honorowego Austrii w Czerniowcach Sergija Osadczyka, od Prezesa Rumuńskiego Towarzystwa im. Michaja Eminescu Wasyla Byku” [...]. Było i «Sto

²⁴ *Poświęcenie nowego kościoła na Bukowinie*, „Gazeta Polska Bukowiny”, wrzesień–październik 2011, nr 53–54, s.1

²⁵ *Prezydenci miast przychodzą i odchodzą, a Czerniowce zostają*, „Gazeta Polska Bukowiny”, wrzesień–październik 2011, nr 53–54, s. 3.

²⁶ „Gazeta Polska Bukowiny” maj 2014, nr 84, s. 1.

lat!», i «Многая літа!», i «Mułcan Trajaska!» jako życzenia nowych osiągnięć dla gazety na następne lata²⁷.

W czasopiśmie publikuje się wiele artykułów o współpracy Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fedkowicza z uczelniami w Polsce. Sprzyja to pogłębieniu wiedzy studentów z Czerniowiec o historii i kulturze polskiej, nauczaniu języka polskiego na Letnich Szkołach Języka i Kultury Polskiej w Rzeszowie, Lublinie, Przemyślu²⁸. W swoim artykule Maryna Łysiuk, nauczycielka języka polskiego z Czerniowiec, zauważa, że: „W tym roku studenci Wydziału Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fedkowycza po raz kolejny wspólnie z uczniami z Czerniowiec i obwodu czerniowieckiego uczestniczyli w VIII Edycji Międzynarodowej Szkoły Letniej PWSW w Przemyślu”²⁹.

GPB, wykonując jedną ze swoich głównych funkcji – popularyzacji języka polskiego, stale upublicznia w Ukrainie Dyktando polskie. O tym, na przykład, czasopismo informowało czytelników w maju 2017 roku. Ogólnopolskie Dyktando, popularna impreza promująca kulturę języka polskiego, przekroczyła granicy Polski i rozpoczęła podróż po Ukrainie. Nie ominęła i Czerniowiec. „Na Ukrainie natomiast Dyktando piszemy po raz czwarty. 20 maja 2017 r. już tradycyjnie na Wydziale Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach ponownie odbyło się dyktando polskie na Ukrainie «Ja piszę, Ty piszesz, My piszemy po polsku...»” zorganizowane przez Fundację «Wolność i Demokracja»³⁰.

Świąteczne obchody 1 lutego 2022 roku 120. rocznicy założenia Domu Polskiego w Czerniowcach³¹, które zostały przeniesione w związku z pandemią, były przerwane otwartą agresją Rosji przeciwko Ukrainie. Nikt nie spodziewał się, że w XXI wieku jest możliwe takie wydarzenie, iż do stosunków międzynarodowych ponownie wkroczy barbarzyńska metoda realizacji przez państwo (w naszym wypadku Rosję)

²⁷ M. Konduracka, *Jako życzenia nowych osiągnięć dla „Gazety Polskiej Bukowiny”*, „Gazeta Polska Bukowiny”, listopad 2017, nr 127, s. 1–3.

²⁸ W. Baranowski, *Współpraca między Czerniowieckim Uniwersytetem Narodowym im. Jurija Fedkowycza a uniwersytetami w Polsce*, O. Dobrzański, *Zabytkowy Przemyśl na nowo przyjmuje studentów z Bukowiny...*, „Gazeta Polska Bukowiny”, lipiec 2014, nr 87, s. 2, 3.

²⁹ M. Łysiuk, *Zostawili częśćkę swojego serca w cudownym Przemyślu*, „Gazeta Polska Bukowiny”, lipiec–sierpień 2019, nr 147–148, s. 3.

³⁰ A. Oskwarek, *„Ja piszę, Ty piszesz, My piszemy po polsku... Dyktando polskie na Ukrainie” w Czerniowcach*, „Gazeta Polska Bukowiny”, maj 2017, nr 121, s. 4.

³¹ Польському народному дому у Чернівцях 120 років, „Gazeta Polska Bukowiny”, styczeń 2022, nr 178, s. 1, 3; luty 2022, nr 179, s. 4.

planów odnośnie do umocnienia swojego miejsca w świecie przez wojnę. Ale tak się stało... Czasopismo stale informuje o sytuacji związanej z wojną³².

Życie toczy się dalej... Zarząd Główny Organizacji Społecznej „Obwodowe Towarzystwo Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza” w swoim pozdrowieniu z okazji 120. rocznicy Domu Polskiego „[...] składa na ręce członków Towarzystwa oraz wszystkich Bukowińczyków najserdeczniejsze życzenia zdrowia, natchnienia, powodzenia we wszystkich działaniach. Niech Bóg chroni Polaków Bukowiny i błogosławi wszelkie Państwa inicjatywy” (Droga Polska Rodzino! Drodzy Bukowińczycy. *Gazeta Polska Bukowiny*, nr 179, 01.2022, s. 1), w tym dalszego rozwoju Domu Polskiego w Czerniowcach i funkcjonowania „Gazety Polskiej Bukowiny”.

Podsumowując przegląd działalności redakcji „Gazety Polskiej” i „Gazety Polskiej Bukowiny”, uważamy za konieczne jeszcze raz podkreślić, że gazety te są istotnie ważnym źródłem badania nie tylko życia Polonii bukowińskiej, ale także rozwoju społeczności Bukowiny z punktu widzenia retrospekcji historycznej we wszystkich okresach podporządkowania Bukowiny najpierw Austro-Węgrom, następnie Rumunii, a po II wojnie światowej z jej podziałem na Południową Bukowinę, która znalazła się w komunistycznej Rumunii i Północną Bukowinę, która weszła w skład sowieckiej Ukrainy w ramach ZSRR. Dziś „Gazeta Polska Bukowiny” reprezentuje Polaków z obwodu czerniowieckiego jako część niepodległej Ukrainy, a „Polonus” – Związek Polaków w Rumunii.

Изложение

Від „Газети Польської” / „GAZETA POLSKA” / до „Газети Польської Буковини” / „GAZETA POLSKA BUKOWINY” / : минуле і сучасність

У пропонованій статті робиться спроба провести, з позицій історичної ретроспективи, аналіз процесу заснування 30 липса 1883 року польськими громадськими організаціями Буковини свого друкованого органу – „Gazety Polskiej” і її подальшого друку до 1914 року, з наступним відновленням його діяльності, як органу Громадської організації «Обласне Товариство польської культури ім. Адама Міцкевича», вже в незалежній Україні у 2007 році під титулом

³² *Jeszcze wczoraj u wielu była nadzieja, że Rosja nie zaatakuje Ukrainy*, „Gazeta Polska Bukowiny”, marzec 2022, nr 180, s. 1; *Prawdziwych przyjaciół i dobrych sąsiadów poznaje się w biedzie*, „Gazeta Polska Bukowiny”, marzec 2022, nr 180, s. 4; *Wojna na Ukrainie 2022: dzień po dniu*, „Gazeta Polska Bukowiny”, kwiecień 2022, nr 181, s. 2; *Duda: wolny świat ma dziś twarz Ukrainy*, „Gazeta Polska Bukowiny”, maj 2022, nr 182, s. 2; *Poparcie liderów trzech państw. Emmanuel Macron, Olaf Scholz i Mario Draghi spotkali się w Kijowie z Wołodymyrem Zełenskim*, „Gazeta Polska Bukowiny”, maj 2022, nr 183, s. 1.

„Gazeta Polska Bukowiny”. Газета зареєстрована як двомовна. Статті друкуються як польською, так і українською мовами. Редакція сформувала декілька основних тематичних напрямків, в яких висвітлюється культурна, освітянська, міжнародна діяльність польських організацій Буковинського краю, органів місцевого самоврядування України та Польщі, співробітництво Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича, шкіл у Чернівцях та Чернівецькій області з університетами Варшави, Любліна, Лодзі, Кракова, Жешова, Вроцлава та школами у Польщі. На сьогодні газета має також свій сайт: bukpolonia.cv.ua.

Протягом усього історичного періоду, газета сприяла і сприяє формуванню багатонаціональної, толерантної і багатокультурної Буковинської спільноти специфічної ментальності, яку Європа вже стільки століть намагається сформувати. Про це свідчить і Міжнародний фольклорний фестиваль «Буковинські зустрічі», який з червня по вересень, а навіть грудень, ось уже більше 30 років мандрує по Польщі, Румунії, Угорщині, Словаччині та українській Буковині.

Ключові слова:

Буковина, Чернівці, друкований орган, польські громадські організації Буковини, міжнародні фестивалі, міжнародні події, „Gazeta Polska”, „Gazeta Polska Bukowiny”

SUMMARY

FROM “GAZETA POLSKA” TO “GAZETA POLSKA BUKOWINY”: PAST AND MODERNITY

In the proposed article, from the standpoint of historical retrospection, was made an attempt to analyze the process of founding on July 30, 1883 by the Polish public organizations of Bukovyna their printed body – “Gazeta Polskiej” and its subsequent publication until 1914, with the subsequent restoration of its activity as an body of the Public Organization „Adam Mickiewicz Regional Society of Polish Culture”, already in independent Ukraine in 2007 under the title “Gazeta Polska Bukowiny”. The newspaper was registered as bilingual. Articles are published in both Polish and Ukrainian languages. The editors have established several core thematic directions, which highlight the cultural, educational, and international activities of Polish organizations of the Bukovyna region, local self-government bodies of Ukraine and Poland, cooperation of the Yuri Fedkovich Chernivtsi National University, schools

in Chernivtsi and its region with universities in Warsaw, Lublin, Łódź, Kraków, Rzeszów, Wrocław and schools in Poland. At the present moment, the newspaper has its own website: bukpolonia.cv.ua.

Throughout the entire historical period, the newspaper has contributed to the formation of a multinational, tolerant and multicultural Bukovyna community that Europe has been trying to form for so many centuries. A bright example is the International Folklore Festival «Bukovyna Meetings», which has been traveling through Poland, Romania, Hungary, Slovakia and Ukrainian Bukovyna for more than 30 years from June to September, and even in December

KEY WORDS:

Bukovyna, Chernivtsi, printed body, Polish public organizations of Bukovyna, international festivals, international events, "Gazeta Polska", "Gazeta Polska Bukowiny"

AUTORZY:

dr doc. Władysław Strutyński – Katedra Stosunków Międzynarodowych, Uniwersytet Narodowy w Czerniowcach.

dr doc. Ludmyła Strutyńska-Struk – Katedra Publicznego Prawa, Uniwersytet Narodowy w Czerniowcach.